

SOSYAL POLİTİKADA KURUM VE KURULUŞLAR

Ulusal ve Uluslararası Boyutlarıyla Değerlendirmeler

II

Editörler:

Dr. Murat KALKAN

Dr. Muhammet Enes KAYAGİL

SOSYAL POLİTİKADA KURUM VE KURULUŞLAR

Ulusal ve Uluslararası Boyutlarıyla Değerlendirmeler

II

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2021

SOSYAL POLİTİKADA KURUM VE KURULUŞLAR

Ulusal ve Uluslararası Boyutlarıyla Değerlendirmeler

II

ARALIK 2021

ISBN: 978-975-368-707-2

BASKI - CİLT

Kiraz Medya Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Matbaacı Sertifika Numarası: 40162

EDİTÖRLER

Dr. Murat KALKAN

(İ.Ü. İktisat Fakültesi, ORCID: 0000-0002-7079-5238, murat.kalkan@istanbul.edu.tr)

Dr. Muhammet Enes KAYAGİL

(İ.Ü. İktisat Fakültesi, ORCID: 000-0002-5906-3968, muhammet.kayagil@istanbul.edu.tr)

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Topyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur. Kitapta yer alan bölümlerdeki içerikten ve ileri sürülen fikirlerden eser sahibi yazar/yazarlar sorumludur.

ÖNSÖZ

Sosyal politikalar ilk uygulamalarından günümüze değin geçen sürede hem kapsadığı konular hem de hitap ettiği kesimler bakımından giderek genişleyen ve gelişen bir seyir takip etmiştir. Temel amacı insanların asgari huzur ve adalet şartları içerisinde yaşamasını sağlamak için tedbirlerin hayata geçirilmesi olan sosyal politikanın en önemli uygulama alanı ilk aşamada milli seviyede gerçekleşmekte, başta devlet ve organları olmak üzere sendikalar, sivil toplum örgütleri ve hatta özel sektör de faaliyetler gerçekleştirmektedir. Aynı zamanda sosyal politikanın önemli bir aktörü olan ve devletler ya da hükümetler dışı kuruluşlar tarafından bölgesel ya da küresel ölçekte belirli bir amaca ulaşma doğrultusunda işbirliği sağlamak için kurulan yapılar olan uluslararası örgütler de kimi zaman doğrudan, kimi zaman da dolaylı olarak sosyal politikanın alanına giren faaliyetlerde bulunmaktadır.

Ulusal ya da uluslararası ölçekte faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların siyasi, ekonomik ya da çok daha farklı boyutlarda değerlendirildiğini ve inceleme konusu edildiğini görmek mümkündür. Ancak bu kurum ve kuruluşların dar ya da geniş anlamıyla sosyal politika kapsamında ele alındığı çalışma sayısı oldukça azdır. Niteliği gereği bazı örgütler sosyal politikanın doğrudan ilgi alanında olduğundan sosyal politika açısından ayrıca değerlendirme yapmaya gerek kalmamaktadır. Bazı örgütler ise dolaylı yoldan ve geniş manada sosyal politikanın alanına dâhil edilebilmekte ve bu örgütlerin faaliyetlerinin sosyal politika açısından analiz edilmesi ihtiyacı doğmaktadır. Bu gerçekten hareketle doğrudan ya da dolaylı olarak sosyal politikanın ilgi alanına giren konularda faaliyet gösteren ulusal ve uluslararası kuruluşların incelenmesinin önemli olduğu muhakkaktır.

Bahsedilenlerden hareketle hazırlanan bu kitap da sosyal politikayla ilgili faaliyetlerde bulunan kurum ve kuruluşları incelemeyi hedefleyen ve iki cilt olarak planlanan çalışmanın ikinci ve son ürünüdür. Bu çerçevede de içerikte hem Türkiye’de hem de uluslararası düzeyde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların sosyal politika ile ilişkisi kurularak incelenmesini ve tartışılmasını amaçlayan seçme yazılara yer verilmiştir. Bu ikinci kitap kapsamında incelenen kurum ve kuruluşlar arasında ulusal seviyede Sosyal Güvenlik Kurumu, İŞKUR, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, KOSGEB, işveren ve memur sendikaları; uluslararası seviyede ise Dünya Bankası, UNDP, UNESCO, Dünya Sağlık Örgütü, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve İslam İşbirliği Teşkilatı yer almaktadır. Bölümleri ve ele aldıkları konuları kısaca şu şekilde özetlemek mümkündür:

Kitabın birinci kısmı ulusal ölçekte faaliyet gösteren kurum ve kuruluşları ele alan yedi çalışmadan oluşmaktadır. Birinci kısmın ilk bölümünde “**Sosyal Güvenlik Kurumu: Örgütsel Yapı ve Faaliyetlerin Özerklik ve Etkinlik Yönünden Eleştirisi**” başlıklı çalışmaları ile Uygur Ekim İÇMEZ ve Muhammed Seyyid YELEK’e doğrudan veya dolaylı şekilde neredeyse tüm toplumu kapsamına almış bulunan Sosyal Güvenlik Kurumu'nun karşılaştığı güncel sorunların tespit edilmesi ve bu sorunların çözümünde

faydalı olabilecek önerilerin oluşturulması amacı yön vermiştir. Çalışma neticesinde de fiilen bir özerkliğın mevcut olmadığı ve Kurum faaliyetlerinin, yeniden yapılanma sürecinin temel hedeflerinden biri olan aktif sosyal politika tarafı olma niteliğini kazandırmayacak ölçüde sınırlı kaldığı görülmüştür.

İkinci bölümde “**İŞKUR’un Türkiye Sosyal Politika Uygulamalarına Katkısı**” başlıklı çalışmasıyla Umut YERTÜM Türkiye İş Kurumu’nu (İŞKUR) aktif ve pasif istihdam politika uygulamaları bağlamında incelemiştir. İşçi-işveren arasındaki asimetrik güç ilişkisinin işçi lehine düzenleme ihtiyacından doğan İŞKUR’un iş başı eğitim, mesleki eğitim, engelli hibe desteği, çalışanların mesleki eğitimi, toplum yararına programlar ve sosyal çalışma gibi uygulamalar ile bu ilişkiyi düzeltme yoluna gittiği ifade edilmiştir. Sonuç olarak uyguladığı programlarla toplumda dezavantajlı durumda olan bireyleri işgücü piyasasına sokmayı ya da işgücü piyasalarında istihdam edilmelerini kolaylaştırmayı hedefleyen İŞKUR’un temel hedef kitlesine kısmen de olsa ulaştığını göstermektedir.

Üçüncü bölümde “**Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi: Ulusal Sosyal Politikadaki Rolü ve Önemi**” başlıklı çalışması ile Emir KAYACAN Türkiye’de özellikle aktif emek piyasası politikaları açısından sosyal politikalara en önemli katkıyı sunan kurumlar arasında yer alan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi’ni (ÇASGEM) incelemeyi amaçlamıştır. Sonuç olarak uluslararası işbirliğinin artırılması, iş sağlığı ve güvenliği konularında sosyal taraflarla işbirliği içerisinde eğitimler verilerek bilgi düzeyinin ve bilincin artırılması ve işgücü piyasasına yeni katılacak gençlerin iş arama becerilerinin geliştirilmesi ve çalışma hayatına uyumunun sağlanması konularında somut adımlar atılmasına ihtiyaç bulunduğu tespit edilmiştir.

Dördüncü bölümde “**Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Ekseninde Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Tartışmaları**” başlıklı çalışması ile Furkan DÜZENLİ ilgili Bakanlığın faaliyetleriyle birlikte ailenin korunması ve cinsiyet ayırt etmeksizin şiddet konusunu tartışmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın sonucunda; şiddet olgusunun kadına şiddete indirgendiği, şiddetin sebeplerinden daha çok sonuçları üzerinden konuşulduğu, bunun da konunun doğal zemininden çıkmasına ve çözüme kavuşturulmamasına yaradığı ortaya çıkmıştır. Yazara göre sorunun kaynağı çözümün de kaynağıdır. Bu yüzden şiddetle mücadelenin sadece hukuki bir sorun olmadığı kabul edilmeli, konunun psikolojik, sosyolojik, ekonomik ve ahlaki boyutları da göz önünde bulundurulmalıdır.

Beşinci bölümde “**Aktif İstihdam Politikası Aracı Olarak KOSGEB’in Girişimcilik Destek Programlarının Etkinliği Üzerine Genel Bir Değerlendirme**” başlıklı çalışması ile Aziz DAYANIR küreselleşme ile beraber iş gücü piyasasında ortaya çıkan istihdam sorunlarının çözümünde kullanılan aktif iş gücü piyasası politikalarından biri olan ve Türkiye’de KOSGEB tarafından gerçekleştirilen girişimcilik destek programlarının etkinliğini ele almıştır. Çalışmanın sonucunda, girişimcilik destek

programlarının istihdam üzerinde olumlu etkisi sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca yeni girişimci destek programlarının etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır farklı alanlardan eğitmenlere eğitim verilmesi, girişimcilere verilen desteğin verilme sürecinin kısaltılması, bu süreçteki bürokratik yükten girişimcinin kurtarılması, girişimciye verilen miktarın artırılması ve girişimciye iş yerini kurduktan sonra da faydalanacağı destekler noktasında bilgilendirilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Altıncı bölümde **“Farklı Boyutlarıyla Türkiye’de İşveren Sendikacılığı”** başlıklı çalışması ile İzzettin AS sosyal politikanın, en temelde çalışan kesimler ile işverenlerin karşılıklı ilişkilerinin düzenlenmesi ve yüzleşmek durumunda kaldıkları sorunlarının çözülmesi gibi amaçlarını gerçekleştirmesinde rol alan aktörlerden biri olan sendikaların işveren yönünü temsilen işveren sendikalarının bu bağlamdaki konumunun incelenmesini amaçlamıştır. Çalışma neticesinde varılan en önemli sonuç, işverenlerin bu müesseseler aracılığıyla toplu hareket etme avantajını kullanarak endüstri ilişkileri sisteminde önemli bir baskı grubu olarak gerek politika ve tedbirlerin oluşumunda gerekse uygulama boyutunda kendilerine muhkem bir yer edinmiş olmalarıdır. Çalışmada bu müesseselerin üzerinde daha fazla durulmasının gerekli olduğu özellikle vurgulanmıştır.

Birinci kısmın yedinci ve son bölümde ise **“Sosyal Politikanın Sessiz Aktörleri: Memur Sendikaları”** başlıklı çalışması ile İsmail TANIŞMAN sosyal politikanın ana aktörlerinden olan memur sendikalarının kısa tarihinde geçirdiği dönüşümleri incelemiştir. Çalışmada memur sendikalarının sosyal politikaların oluşturulmasında önemli bir baskı unsuru olmasına rağmen bu süreçte aktif şekilde yer alamamasının nedenleri eleştirel bir değerlendirme ile yorumlanmıştır. Netice olarak memur sendikalarının kendi içinde köklü bir dönüşümü başlatmadan, gelecekte ekonomik ve toplumsal yaşamda güçlü bir aktör olmalarını beklemenin çok da mümkün olmadığı vurgulanmıştır.

Kitabın ikinci kısmı ise uluslararası ölçekte faaliyet gösteren kurum ve kuruluşları ele alan sekiz çalışmadan oluşmaktadır. İkinci kısmın ilk bölümünde **“Sosyal Politika Aktörü Olarak Uluslararası Örgütler”** başlıklı çalışmaları ile Muhammet Enes KAYAGİL ve Emrah Utku GÖKÇE yaptıkları araştırmalar, uyguladıkları politikalar ve sağladıkları sosyal ve ekonomik standartlar ile ulusal sosyal politikalar üzerindeki etkisi büyük olan uluslararası örgütler hakkında teorik bir perspektiften inceleme yapmayı amaçlamışlardır. Literatürdeki değerlendirmeler ışığında yönelimler, tartışmalar ve eleştirilerin ele alındığı çalışma sonucunda uluslararası sosyal politika anlayışında yeni eğilimler olduğu ve uluslararası örgütlerin çok boyutlu olarak ele alındığı çalışmalara ihtiyaç bulunduğu tespit edilmiştir.

İkinci bölümde **“Uluslararası Sosyal Politika Açısından Yoksulluk ve Dünya Bankası”** başlıklı çalışması ile Murat KALKAN uluslararası sosyal politikanın on yıllardır varlığını sürdüren önemli problem alanlarından biri olan yoksulluk konusuna eğilmiş ve bu çerçevede de kendisini yoksullukla mücadelede görevli addeden Dünya

Bankası'nın (DB) meseleye bakış açısını tarihi süreç içerisindeki değişimi yönünden ele almıştır. Netice Banka'nın farklı dönemlerde değişen strateji ve hedeflerle hareket ettiği anlaşılmıştır. Sağlamış olduğu yardımlar ve hayata geçirdiği diğer uygulamalarla yoksulluğun azaltılmasında rol üstlenen DB'nin gelecek projeksiyonlarında kısa vadede yoksulluğun gündemden düşmeyeceğinin ortaya konulduğu görülürken kurumun uluslararası sosyal politikanın diğer aktörleriyle daha sıkı bir şekilde geliştireceği ilişkilerle de bu meselenin halledilmesi için çaba sarf etmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Üçüncü bölümde **“Uluslararası Sosyal Politika Aktörü Olarak Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)”** başlıklı çalışması ile Fatih ALTUN yoksulluk ve eşitsizlikle mücadele etmeyi amaç edinmiş olan UNDP'nin faaliyetlerini sosyal politika bağlamında ele almıştır. Çalışmada öncelikle UNDP'nin kuruluşu ve örgütsel yapısına yer verilmiştir. Daha sonra UNDP'nin sosyal politika alanına yön veren uygulamalarından İnsani Gelişme Endeksi, Küresel Çok Boyutlu Yoksulluk Endeksi Binyıl Kalkınma Hedefleri ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları açıklanmıştır. Son olarak UNDP ile Sosyal Politika arasındaki ilişki değerlendirilerek çalışma sonlandırılmıştır. Araştırmanın sonucunda UNDP'nin yayınladığı belgeler, ortaya koyduğu hedefler ve gerçekleştirdiği faaliyetler ile sosyal politika alanına önemli katkılar yaptığı görülmüştür. Ayrıca UNDP'nin dünya genelinde yoksulluğun azaltılmasında büyük rol oynadığı istatistiki veriler ışığında ortaya konulmuştur.

Dördüncü bölümde **“Sosyal Politika Açısından Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO)”** başlıklı çalışması ile Selcan PEKSAN dünya doğal ve kültürel mirasının korunması, küresel düzeyde eğitim ve kültürel gelişim alanında eşitliğin sağlanması amacıyla yürüttüğü faaliyetler ile bilim, iletişim ve çevre konularında oynadığı rol ile önemi giderek artan uluslararası örgütlerin başında gelen UNESCO'nun faaliyetlerini geniş anlamıyla uluslararası sosyal politika faaliyetleri bakımından ele almıştır. Sonuç olarak UNESCO'nun biyoçeşitliliğin korunması gibi konulardaki katkıları dikkate değer olduğu, çevre konularının uluslararası düzeyde ön plana çıkacağı ve sosyal politikaların bu alana kayacağı öngörülmüştür. Ayrıca bilgi, enformasyon, inovasyon ve teknolojiye bağlı olarak UNESCO'nun temel faaliyet alanlarının temaların gelecekte artarak önem kazanacağı ve kurumun küresel sosyal politika oluşturmada daha da aktif bir rol oynayacağı vurgulanmıştır.

Beşinci bölümde **“Dünya Sağlık Örgütü'nün Uluslararası Sosyal Politikadaki Rolü”** başlıklı bölümü ile Bilal COŞAN Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün işlevlerinin, organlarının ve faaliyetlerinin ortaya konmasını amaçlamıştır. Bu kapsamda çalışmada Dünya Sağlık Örgütü'nün uluslararası sosyal politika bağlamında geçmişten günümüze ne gibi etkilerinin olduğu değerlendirilmiştir. Çalışma neticesinde Dünya Sağlık Örgütü'nün değişen yapısı ve COVID-19 sürecindeki başarısı/zılığı tartışılmıştır. Sonuç olarak Dünya Sağlık Örgütü'nün çoğu zaman durum analizinin ötesine gidemeyen statik yapısı eleştirilmiş ayrıca hem devlet hem vakıf bazında ABD kökenli kuruluşların DSÖ fonunda ciddi pay sahibi olmaları sebebiyle DSÖ'nün kısıkaç altında kaldığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda, gelecekte kendini revize etmiş bir DSÖ'ye ya da çok daha

dinamik ve politize olmamış yeni bir sağlık örgütüne ihtiyaç duyulacağı vurgulanmıştır.

Altıncı bölümde “**Avrupa Birliği ve Türkiye’de Evlilik Kurumu**” başlıklı çalışması ile Ali İhsan BALCI evlenmelerin sosyal politika bağlamında Avrupa Birliği ve Türkiye’de yaşanan küreselleşme, modernleşme sürecindeki değişimi istatistiklerle karşılaştırmalı değerlendirilmesini amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda Türkiye’de ve Avrupa Birliğinde benzer şekilde evlilik yaşının yükselmesi, evlenme oranlarının azalması ve özellikle tek ebeveynli yaşam sayısının artması dikkati çekmektedir. Bu bağlamda yasal düzenlemeler ve sosyal politika tedbirleri ile kadının işgücüne katılımındaki yerini sağlamlaştıracak ve aile bağlarını tekrardan güçlendirecek tedbirlerin alınması önem arz etmektedir.

Yedinci bölümde “**Avrupa Konseyi ve Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı: Sosyal Hakların Korunması Ekseninde Bir Değerlendirme**” başlıklı çalışması ile Muhammet ERTURAN sosyal politika inşasında önemli bir yeri bulunan sosyal hakları bölgesel düzeyde korumayı amaçlayan Avrupa Sosyal Şartı (ASS) ve Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı (GGASS) belgelerini incelemeyi ve Avrupa Konseyi’nin uluslararası insan hakları hukukuna yaptığı katkı sosyal hakların korunması ekseninde değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışma neticesinde Avrupa Konseyi’nin sosyal haklar alanında özellikle son 30 yıldır önemli adımlar attığı, hem maddi hukuk yönünden sosyal hak kataloğunun genişletildiği, hem de denetim ve kontrol mekanizmasının daha etkin olması için bir dizi adım atıldığı; henüz istenen seviyede olmasa da sosyal haklar alanında son yıllarda yaşanan gelişmeler göz önünde bulundurularak geleceğe olumlu bakabilmenin mümkün olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İkinci kısmın sekizinci ve son bölümde ise “**İslam İşbirliği Teşkilatı ve Sosyal Politikalar: Üye Olan Ülkelerde Gelir Dağılımı ile Ekonomik Büyüme İlişkisi**” başlıklı çalışması ile Ömer Fazıl EMEK İslam İşbirliği Teşkilatı’nın (İİT) kuruluşunda öne çıkan unsurları, gelişim aşamalarını, organlarını ve sosyal politikaların işlenmesini, daha sonra bu teşkilata üye olan ülkelerde Kuznets eğrisi hipotezi bağlamında gelir eşitsizliği ile ekonomik büyüme ilişkisinin incelenmesini amaçlamıştır. Netice olarak ekonometrik yöntemden elde edilen bulgulara göre 26 İslam İşbirliği Teşkilatı ülkesinde gelir eşitsizliği ile ekonomik büyüme arasında “ters-U” şeklinde bir ilişki tespit edilmiş olup bu yönüyle Kuznets hipotezi doğrulanmıştır.

Bahsedilen bu içerik ile sosyal politikanın farklı sorun alanlarını farklı boyutlarıyla ele almayı amaçlayan bir yaklaşımın ürünü olan bu kitap çalışmasının sosyal politika literatürüne önemli bir katkı sunacağını ümit eder, yeni çalışmalara öncülük etmesini dilerken emeği geçen tüm yazarlarımıza da teşekkür ederiz.

Dr. Murat KALKAN & Dr. Muhammet Enes KAYAGİL

25 Aralık 2021, İ.Ü. İktisat Fakültesi-Beyazıt

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ V

BİRİNCİ KISIM ULUSAL KURUM VE KURULUŞLAR

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU: ÖRGÜTSEL YAPI VE FAALİYETLERİN ÖZERKLİK
VE ETKİNLİK YÖNÜNDEN ELEŞTİRİSİ 1

Uygar Ekim İÇMEZ

Muhammed Seyyid YELEK

İŞKUR'UN TÜRKİYE SOSYAL POLİTİKA UYGULAMALARINA KATKISI 29

Umut YERTÜM

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK EĞİTİM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ: ULUSAL
SOSYAL POLİTİKALARDAKİ ROLÜ VE ÖNEMİ 47

Emir KAYACAN

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI EKSENİNDE AİLENİN KORUNMASI VE
KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİ TARTIŞMALARI 61

Furkan DÜZENLİ

AKTİF İSTİHDAM POLİTİKASI ARACI OLARAK KOSGEB'İN GİRİŞİMCİLİK DESTEK
PROGRAMLARININ ETKİNLİĞİ ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME.....81

Aziz DAYANIR

FARKLI BOYUTLARIYLA TÜRKİYE'DE İŞVEREN SENDİKACILIĞI 103

İzzettin AS

SOSYAL POLİTİKANIN SESSİZ AKTÖRLERİ: MEMUR SENDİKALARI.....127

İsmail TANIŞMAN

İKİNCİ KISIM ULUSLARARASI KURUM VE KURULUŞLAR

- SOSYAL POLİTİKA AKTÖRÜ OLARAK ULUSLARARASI ÖRGÜTLER 145
Muhammet Enes KAYAGİL
Emrah Utku GÖKÇE
- ULUSLARARASI SOSYAL POLİTİKA AÇISINDAN YOKSULLUK VE DÜNYA
BANKASI.....163
Murat KALKAN
- ULUSLARARASI SOSYAL POLİTİKA AKTÖRÜ OLARAK BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
KALKINMA PROGRAMI (UNDP) 181
Fatih ALTUN
- SOSYAL POLİTİKA AÇISINDAN BİRLEŞMİŞ MİLLETLER EĞİTİM, BİLİM VE
KÜLTÜR ÖRGÜTÜ (UNESCO) 207
Selcan PEKSAN
- DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ’NÜN ULUSLARARASI SOSYAL POLİTİKADAKİ ROLÜ...225
Bilal COŞAN
- AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE’DE EVLİLİK KURUMU 247
Ali İhsan BALCI
- AVRUPA KONSEYİ VE GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ AVRUPA SOSYAL ŞARTI: SOSYAL
HAKLARIN KORUNMASI EKSENİNDE BİR DEĞERLENDİRME 275
Muhammet ERTURAN
- İSLAM İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI VE SOSYAL POLİTİKALAR: ÜYE OLAN ÜLKELERDE
GELİR DAĞILIMI İLE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ 297
Ömer Fazıl EMEK